

Омелянко Алла Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Бердянський державний педагогічний університет

**ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ
ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Підвищення професіоналізму майбутніх вихователів виформовується як першочергове завдання та необхідна умова модернізації дошкільної ланки освіти, що відповідає нагальним потребам сучасного суспільства у воєнному стані. Освітня система покликана забезпечити організаційну та змістову єдність, наступність та взаємозв'язок усіх ланок, які покликані спільним зусиллями розв'язувати завдання фахової підготовки кожної людини, враховуючи актуальні та перспективні потреби, забезпечуючи прагнення до самоосвіти та саморозвитку впродовж всього її життя. Питання пов'язані із кардинальним переглядом змісту, форм і методів підготовки майбутніх вихователів набувають сьогодні особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання обраної проблеми і на які спирається автор. Загальнотеоретичні підходи до вивчення професійної готовності майбутніх вихователів запропоновані науковцями Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богущ, Н. Гавриш, І. Дичківська, О. Заболотська, Л. Загородня, Е. Карпова, Р. Куліш, К. Крутій, Н. Лисенко, В. Ляпунова, І. Луценко, М. Машовець, М. Пентилюк, Т. Поніманська, Л. Присяжнюк, Т. Танько.

Виділення невирішених аспектів загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Соціальний розвиток суспільства, досягнення психолого-педагогічної науки, сучасні завдання з розвитку особистості, вимоги до підготовки висококваліфікованих фахівців дошкільної освіти, з

одного боку, наявність різноманітної та багатой за змістом і жанрами дитячої літератури, з іншого боку, настійливо вимагає оновлення змісту підготовки фахівців дошкільної освіти до роботи з дитячою книгою. Знати дитячу літературу та її особливості необхідно вихователю у повсякденному житті. Безпосереднє спілкування з художніми творами, дозволяє розв'язувати завдання, безпосередньо пов'язані з формуванням і розвитком особистості дитини дошкільного віку.

Формулювання цілей статті. Визначити методи професійної готовності майбутніх вихователів до формування художньо-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням авторських положень і результатів. Процеси, які відбуваються сьогодні в дитячому читанні, складні й суперечливі. Останніми роками різко збільшився випуск літератури для дітей, розширилися її тематичні межі, надзвичайно привабливим стало оформлення книжок. Набуває більшої різноманітності та диференційованості дитяча періодика: для сімейного читання, дозвілля, дитячої творчості. Разом із цим спостерігається ціла низка негативних явищ. У зв'язку з потужним розвитком засобів масової інформації, в цілому, знизився інтерес до книги, до читання. До читацького світу вклинюється пласт масової культури низького гатунку. Це явище виформовує пасивне усвідомлення в читача, поверхнєве сприйняття, зниження рівня уяви, мовленнєвого розвитку дітей. У суспільстві не відбувається залучення до «читацького» стилю життя. Сучасна практика свідчить про те, що процес літературного виховання є малоефективним через суттєві недоліки в галузі підготовки майбутніх вихователів до роботи з дитячою книгою. Серед них такі: недостатній рівень професійної спрямованості викладання предметів «Дитяча література», «Методика формування художньо-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку» у вищих навчальних закладах, низький рівень літературознавчої підготовки, недостатня мотивація до вивчення

дитячої літератури, недостатня обізнаність зі змістом програм із ознайомлення дітей дошкільного віку з дитячою книгою. Очевидним є той факт, що традиційні методи підготовки вихователів недостатньо забезпечують процес формування фахівця. Високий рівень професійної готовності вихователя є визначальним у формування художньо-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Дефініція готовності до виконання будь якої діяльності, не дивлячись на широке розповсюдження, не має єдиного визначення. Дослідники розглядають поняття «професійна готовність» під різним кутом зору: тимчасову (ситуативну), довготривалу (стійку), функціональну та особистісну, психологічну та практичну, загальну та спеціальну. У психолого-педагогічних дослідженнях готовність до професійної діяльності розглядається як психічний стан, складне особистісне утворення, яке складається з цілісного комплексу компонентів готовності (мотиваційний, інтелектуальний, емоційний). Готовність до педагогічної діяльності визначається, насамперед, професійною спрямованістю. Спрямованість, на думку С. Рубінштейна, фактично визначається потребою індивіда у будь-чому, що знаходиться поза межами індивіда. Будь яка динамічна тенденція завжди вбирає в себе усвідомлений зв'язок індивіда з тим, що знаходиться поза його межами, взаємовідношення внутрішнього і зовнішнього.

Науковці Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, І. Дичківська, Р. Куліш як складові компоненти професійної готовності розглядають професійну спрямованість, психолого-педагогічні уміння, індивідуальні здібності людини. До структури професійної готовності входять взаємопов'язані та взаємообумовлені компоненти: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, оціночний [1, 2, 4, 6].

Сучасні дослідники розглядають різні аспекти підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності: полікомпонентне явище професійно-особистісної сфери майбутніх вихователів (О. Ліннік, Р. Куліш); модель

формування професійної компетентності вихователів (Г. Беленька, О. Богініч, З. Борисова); змістовий і процесуальний рівні підготовки майбутніх вихователів до навчання дітей дошкільного віку рідної мови (Т. Котик, Н. Шиліна); теоретичні аспекти підготовки майбутніх вихователів до формування комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку (І. Луценко).

Досліджуючи професійні функції вихователя закладу дошкільної освіти, Т. Котик, Р. Куліш, Н. Шиліна виділяють три групи умінь: психолого-педагогічні (аналітичні, проєктувальні, конструктивні, організаторські, комунікативні); частково-методичні (пов'язані з навчанням або організацією конкретної діяльності); спеціальні вміння (в певній галузі діяльності, якої навчають дітей дошкільного віку) [3,4].

І. Луценко запропонувала такі групи умінь: аналітичні, прогностичні, конструктивні, організаторські, комунікативні, контрольні-оцінні. На думку автора, така класифікація обумовлена логічною послідовністю етапів діяльності вихователя, а також фаховими вимогами до виконання функцій зазначеного фахівця [5, с. 12]. Центральне місце у підготовці фахівців дошкільної освіти посідає установка на опанування професією та її органічна взаємодія з такими компонентами: емоційним (формування потреби опанувати способами реалізації теоретичних знань та практичних навичок в освітній діяльності закладу дошкільної освіти); когнітивним (вивчення закономірностей освітнього процесу в закладі дошкільної освіти); операційним (способи застосування теоретичних знань та практичних умінь).

Для формування професійну готовність майбутніх вихователів ми використовували такі методи: моделювання ситуації роботи з книгою, розробка практичних рекомендацій для роботи з книгою, складання тематичних, перспективних планів, обговорення онлайн-занять по ознайомленню з художньою літературою, проведення відео-вікторин, літературних свят, розваг та дозвілля за мотивами літературних творів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у визначеному напрямі. У професійній готовності майбутніх вихователів до формування художньо-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку визначального значення надаємо використанню активних, розвивальних, діяльнісних методів у визначенні особливостей сприймання дітьми художньої літератури, у відборі літературних творів з врахуванням індивідуальних, вікових особливостей дітей дошкільного віку. Перспективу вбачаємо в розробленні критеріїв оцінки професійної готовності майбутніх вихователів до формування художньо-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. К.: Кондор, 2008. 272с.
2. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання. К.: Світич, 2006. 304с.
3. Котик Т.М. Українська дошкільна лінгводидактика: історія, здобутки, перспективи. Одеса: СВД М.П.Черкасов,2004. 296с.
4. Куліш Р.В. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В.О.Сухомлинського.2014. Вип.145 (106). С.73-77.
5. Луценко І.О. Підготовка майбутніх вихователів до формування комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку. К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова. 2012. 310с.
6. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці / Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, З.Н.Борисова та ін.; за заг.ред. І.І.Загарницької. К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова. 2009. 310с.